۱

ایشیق کیتابلاری

(معاصر آذربایجان ادبیات و اینجه صنعتیندن نمونه‌لر)

اوشوتمه‌لر ایچینده ایستکلریم

حسن ایلدیریم

İŞIQ ایشیق
Ədəbiyyat və İncə Sənət Saytı ادبیات و اینجه‌صنعت سایتی
www.ishiq.net

۱

ایشیق کیتابلاری

(معاصر آذربایجان ادبیات و اینجه صنعتیندن نمونه‌لر)

اوشوتمه‌لر ایچینده ایستکلریم

حسن ایلدیریم

ایشیق کیتابلاری

ایچینده‌کیلر

اوشوتمه‌لر ایچینده ایستکلریم	۵
گؤز گیله‌سی	۸
آغ گؤیرچین	۱۱
یئر باغیریر... گؤی باغیریر	۱۴
کولک	۱۷
اوغلومون آد گونو	۱۹
کؤنول قوشوم	۲۲
بایرام قوشو	۲۴

دونیا قولدورلارینین حیله‌سی‌ایله قورولموش اسرائیل حؤکومتی، ایللر بویودور فلسطین تورپاقلارینی ایشغال ائدیب و بو تورپاقدا اینسانی فاجعه‌لر تؤره‌تمیشدیر. هله دیر کی دیریاسین، کفرقاسم، تل زعتر و ...ده کوتلوی اینسانی قیرغینلارین قیزیل قانی تاریخ صحیفه‌لریندن قورومامیشدیر. ایندی‌ده آمریکانین نئولیبرال‌لارینا و دونیا سویقونچولارینا آرخالاناراق غزه بؤلگه‌سینی اودا چکمکده‌دیر.
گوناهسیز کؤرپه‌لر، یازیق قادینلار و السیز - آیاقسیز قوجالاری آناراق واختی‌لا (۱۳۶۳-۱۳۶۶ ایللرینده) یازدیغیم بو شعرلری "محمود درویش"ین اؤلمز خاطیره‌سینه هدیه ائدیرم.

حسن ایلدیریم

■ اوشوتمه‌لر ایچینده ایستکلریم

عؤمور باریم،
کؤرپه باهاریم!
گؤزلرین، بولاقلارین دوروسودور
حسرتله، گؤز یاشیلا بولانماسا؛
اوره‌یین سئوینج چمنی‌دیر
کپنکلی، چیچکلی
غم ـ کدرین بولودویلا سولانماسا،
شاختالارلا یانماسا.

آرزولارین، دوم ـ دورو گؤیده اوچان گؤیرچینلر
گؤیرچینلر، چووغون‌لارا دوشمه‌سه؛
دوداقلارین سؤز پته‌یی
گولوشلرین داغ چیچگی
سازاقلاردا بوزوشمه‌سه.
گؤزلریمین ایشیغی، اوره‌ییمین بندی، آغزیمین قندی بالا!،
طالعینی دوشونورم:
چاتاجاقسان بویا- باشا؛
دؤورانیمیز بئله قالسا

یاشایارسان منیم کیمی:
گؤزلرینده حسرت
اوره‌یینده اودلو محبت؛
یاشایارسان
باهارا تامارزی قوشلارینلا
آغلاییب گولن نغمه‌لرینله
اومید دولو باخیشلارینلا
عؤمور یوللاریندا، کیشی کیمی آددیملارسان یوکلرینله
صاباحا دوغرو گئدرسن، باهار طراوتلی دیلکلرینله.

آرتیق قورخویلا اوره‌ییم سویولور،
جانیما اوشوتمه یاییلیر،
اوستوموزو آلیب تهلوکه؛
آخی بالا
اورکلری نوترون بومباسیندان،
گولوشلری قیزیل سویوندان
قوزغون گؤزلو اینسانلار وار؛
دوللار دوشگونلری، قان حریص‌لری
نووه بومباسیلا دونیامیزی دولدوروبلار؛
بیر دویمه‌یه باغلاییبلار دونیامیزی،
دویمه باسیلدی بلکه!
ائله بو ساعات، بو آن
بیر گؤز قیرپیمیندا آلیشار جاهان،
یانار باهار، یانار کؤرپه‌لر، قوشلار
اوستوموزو قاپار قارا بولودلار،
بولانار باخیشلار.
اینیلتیلر قلبیمیزی یارا- یارا
اللرین اللریمده
گؤزلرین گؤزلریمده
آلیشیب یانا- یانا واخت تاپماریق-
قوجاقلاشماغا
ویداعلاشماغا
دویونجا آغلاشماغا!
عؤمور باریم،
کؤرپه باهاریم!
نه یاخشی کی سن هله منیم کیمی اوشومورسن
سن بونلاری دوشونمورسن
قاباغیمدا دئییب- گولوب، اویناییرسان

اوره‌ییمین یاراسینی گولوشونله سارییرسان
آغریماغا قویماییرسان.
کاش آی بالا
قوشلار، بولاقلار، دنیزلر، بولودلار، اوتلار، آنالار، بالالار،
دونیادا هر نه وار-
بیر نغمه باشلایا ائله بو ساعات بو آن:
نووه‌دن سیلینسین بو گؤزه‌ل جاهان
باهارین قوینوندا یاشاسین اینسان.

■ گؤز گیله‌سی

سمامیزدان داش یاغماییب،
بلا یاغیب
اؤلوم یاغیب
بومبا یاغیب
دام– داش اوچوب
حیات قاچیب.
ویران اولموش بو یئرلرده
های – هارایلا سوسوب یاتیب
بو ائولرین آداملاری
آرزوسونو، امیدینی
کوله دونموش یوواسینا قاتیب
یاتیب.
داشلار دیله گلسه بئله
اینیلتیلر، سون هارایلار دیله گلمز
بوردا یاتان آغریلاری، سئوینجلری کیمسه بیلمز
نه گزیرسن گوزوم؟ بوراخ !
ویران اولموش بو یئرلرده نه اولاجاق؟

اوره ک وورور
گؤز آراییر:
او، قولچاقدیر
قیزجیغازلا دانیشارمیش، ساواشارمیش، باریشارمیش،
یئلده قاچان او ورقلر
اوخونارمیش، یازیلارمیش، پوزولارمیش،
او داراقدیر
نارین-نارین دیشلریله
اؤیه- اؤیه آنا الی، دارایارمیش شوه تئلی، ساری تئلی،
او باشماقدیر،
او کؤینکدیر،
بس او نه دیر؟
اودور او ها .... تورپاق اوسته قارالیر باخ !
بلکه، اودا بیر اوغلانین یاخاسینین ارکویونلوک نیشانیایمیش!

یاخینلاشدیم
گؤز مینجیغین گؤتورمکچون چؤکدوم دیزه،
شیله دونموش الیم دهیجک
گؤزلریمی دومان آلدی
محوریندن چیخدی دونیا
باشیم اوسته دؤرد آیاقلی چیخدی دونیا؛
گؤز مینجیغی ساندیغیم شئی:
چاناغیندان چیخیب قالمیش گؤز گیلهسی؛
گؤرومونده
بو دونیانین گؤرونوشو،
حیاتینین سون باخیشی؛
بو گیلهده
بیر جاوانین نیفرتلری، غضبلری-
دونوب قالیب.
بو گیلهده
آرزولارین، ایستکلرین قانادلاری
یانیب قالیب.
بلکه بو گؤز
خوش گونلری گؤرهجکمیش؛
بلکه بو گؤز
اوزون ایللر، باخیشینی توزلو یولا سرهجکمیش؛
یقین بو گؤز سئوگیلیسین گؤرمهییبدیر
باخیشیلا ساچلارینی هؤرمهییبدیر؛

الیمده‌کی گؤز گیله‌سی
حسرتلرین، محبتین، سیغناغی‌ایمیش،
شیرین حیات نغمه‌سینین قایناغی‌ایمیش؛
قالدین یئنه
دونیامیزی سیئر ائده‌سن گؤز گیله‌سی؟
دئمه تکجه سن کور اولدون، سن قوورولدون
مین- مین گؤزو تورپاق ائدیب موحاریبه
گؤز گیله‌سی!
مین- مین گؤزو ایشغیندان محروم ائدیب موحاریبه
گؤز گیله‌سی!
هله‌دیر کی
یئر اوزوندن آیاقلاری کسیلمه‌ییب؛
هله‌دیر کی
یئر کوره‌سی آغلار گؤزون بیر سیلمه‌ییب؛
بیر گون منیم گؤزلریم‌ده سنین کیمی یاناجاقدیر
بیر گون منیم گوزلریمده آرزولاریم، ایستکلریم
سال بوز کیمی دوناجاقدیر.
بلکه دونیا آلیشاجاق موحاریبه آلوویلا،
بلکه نووه یئر اوزونو
قارا سویوق قبیریستانا دؤندره‌جک،
بلکه قالخیب اینسان اوغلو
موحاریبه آتشینی سؤندوره‌جک!
منی دردە سالا- سالا
اوره‌ییمده بیر داغ کیمی قالا- قالا
اوره‌ییمین گؤزو سن اول
گؤز گیله‌سی!
دوداغیمین سؤزو سن اول
گؤز گیله‌سی!
گل گؤزله‌یک-
ماوی گؤیلو، ایشیق اوزلو دونیامیزی!
گؤیوموزدن ایشیق یاغسین، یاغیش یاغسین
آزاد اینسان اللریله آنا تورپاق یاشیللانسین
گوزللیگین شیره‌سینی چکسین گؤزلر
اؤلمز عشقین توخومونو اورکلرده اکسین گؤزلر؛
گل گؤزله‌یک او گونلری
گؤزگیله‌سی!

■ آغ گؤیرچین

یورغون قارا بولودلار آغیر- آغیر سورونور
قارقینمیشلار بختی تک
راکئتلر یانیر، سؤنور؛

کوچه‌لرده ازدحام
کوچه‌لرده اضطراب
هاوا باریت قوخولو،
بو زاواللی شهرین
گوندوزلری یوخولو
گئجه‌لری قورخولو

اؤلوم ـ دیریم ایچینده
اوتاغیمین کونجونده
اونوتمابیب «سولماز»یم
ناغیلینین شن قیزین،
طالعینین اولدوزون:
ـ«آتا باشلا ناغیلی، یوخوم گلیر یوباتما
نیگران دوروب بئله، بو گئجه کی یوخوما

زهر قاتما، شر قاتما»!

ـ« نازلی قیزیم، آی قیزیم
آیی بوغوب بولودلار
یوخو باسیب گؤزونو
یات یوخلا، شیرین – شیرین
گؤیلرین گؤزه‌ل قیزی!
درمییه‌جک اولدوزو
اولدوزلار دریلیبدیر
تورپاغا سریلیبدیر
کوچه لری بو گئجه اوز حالینا قوی قالسین
سن یوخلا، درین– درین، آتان قادانی آلسین.»

سوزالدی یاناقلاری
تیتره‌دی دوداقلاری
بالاجا گؤزلریندن
یاش دامدی دامجی– دامجی
دوداغیندان سیلیندی تبسسومون ایشیغی
دویدوم سولور عؤمرومون، چیچگی، یاراشیغی؛

ـ « بالا سیخما قلبیمی، آغلاما بو گئجه‌لیک
آرزومدان قاناد وئردیم
گؤیرچین اول هله‌لیک
آغ گؤیرچین اوچ... اوچ... اوچ...
بولودلاری یاریب کئچ
قوشول گؤیرچینلره، سحره ساری یوللان
قون صاباحین باغینا، قیزارمامیش هله دان؛
گونش ساچین هؤرنده
آل یایلیغین سرنده
گؤیرچین دونون چیخارت، سحرین نوروندا چیم
ساچلارینی هؤر چین– چین
بیر قیرمیزی دون گئیین
سن‌ده قوشول قیزلارا
دونیانین اوشاقلاری توپلاشیبدیر او باغا؛
گله‌جه‌یین باغیندان اتک – اتک گول درین
بو گونلره گؤندرین
شنلیکدن قاناد گئییب، قانادلانین اوچماغا
سئوینجک سپین چیچک

دونیا چیچکله دولسون
گئجه لر اولدوز دولو
گوندوزلرده آی بالا عؤموره یاراشیق اولسون.»

آلا گؤزلرین یومموش
میشیل- میشیل اویوموش،
دوداغیندا تبسسوم
یوخوسو شیرین- شیرین
تر غنچه تک سئوینجدن دوداقلاری اینجه‌لیر
یاتاغیندا دینجه‌لیر؛
قورویورام اونو من گولله‌لرین سسیندن
قورویورام گؤزومله، اوره‌ییمله، سؤزومله
آجی باریت قوخولو یئللرین نفسیندن،
دئییرم آیریلماسین آلا گؤزلو قیزلاردان
ائنمه‌سین اولدوزلاردان...

گورلادی طیاره‌لر
پارتلادی نئچه بومبا،
سیلکه‌لندی دام - دیوار
دیسکیندی یوخلایانلار،
دیسکیندی آغ گؤیرچین
آغلادی ایچین - ایچین،
اوره‌ییم اسدی زاغ- زاغ
بو یارالی قلبیمه داغ اوستن چکیلدی داغ؛
میلیون- میلیون اوره‌یین ایسته‌یینه قاریشدی-
اوره‌ییمین ایسته‌یی،
میلیون - میلیون دوداغین فریادینا قاریشدی-
دوداغیمین فریادی:
رد اولسون موحاریبه!
رد اولسون موحاریبه!

■ یئر باغیریر... گؤی باغیریر

گؤیده اوچورقیریجی‌لار،
{دمیر قاناد بایقوشلار}
بایقوشلاری ایزله‌مکده
قورخو دولو
نیفرت دولو باخیشلار.
دمیر قاناد بایقوشلارین دیمیدیگیندن، جایناغیندان
راکئت یاغیر، بومبا یاغیر،
قومپارالار فیشیلدابیر،
یئر باغیریر
گؤی باغیریر باغیر- باغیر
بومبا یاغیر
یاغیر
یاغیر.
بوغاناقدی آخار باخار
بوغاناقدا
کیرییبدیر گؤیرچینلر، قارانقوشلار؛
دوشور یئره دسته- دسته
سالخیق قاناد بو باخیشلار؛

نه گلیرسه گؤزلرینه قاچیشدادیر،
دوداقلاردان
قیریق- قیریق گولوش اوچور
نغمه اوچور
هارای اوچور
آخ وای اوچور؛
اورکلرین بوداغیندان قیریلیبان
آرزو اوچور
ایستک اوچور؛
ساپاغیندان اوزولوبن
سئوینج ایله
کدر ایله
اوره‌ک اوچور؛
یوواسیندان قوشلار قاچیر
قان بویالی بئشیگینده کؤرپه اوچور
اوشاق اوچور
ناغیل اوچور
بؤیوک اوچور
نلر اوچور، نلر اوچور
نه اوچورسا ملر اوچور.
اوچوشانلار
گؤی اوزونده توخونورلار بیر- بیرینه،
ییغیشیرلار
یاواش یاواش بولوت‌لارین بوز بئلینه؛
اوزولمکده یئر اوزوندن-
بوغاناغین آیاقلاری،
دوزولمکده دال بادالاگؤی اوزونده-
بولوت‌لارین، تابوت‌لارین
تالا- تالا قاییق‌لاری.
قارا گئییب گوی مئشه‌لر، یاشیل داغلار،
یئر یانیقلی، گؤی یانیقلی
بوردا نه وار آل قان آغلار؛
سیزلار، سیزلار اؤلولرین بو قاطاری-
هارا گئدیر
هارا ساری؟
اؤلولرله دولاجاقدیر گؤی اوزونون قبریستانی،
گئجه گوندوز
دیرلری دیده‌جکدیر یئر اوزونون چوپور جانی.

قارا قیرمیز تابوت‌لاری آغیر- آغیر یئل آپاریر
اوره‌کلره سیغماز غمی،
بو ماتمی
آغلار گؤزلو ائل آپاریر.

■ کولک

ائله بیل
یئر، گؤیه قووشوب
یوخسا، عالمین گردیشی ده‌ییشیب!
زامانین بوغازینا تیخانمیش بوغو
آی می ؟
گونش می؟
نه یاز، نه قیش، نه پاییز
فصیللر یانمیش
گونلره کول النمیش
آی آسیلمیش
گونش گوللّه‌لنمیش.

نه گئجه قارانلیغی
نه گوندوز آغلیغی
نه یاتاق دینجلیگی
نه یول اینجیکلیگی؛

قاریشیب زامان، مکان

قاریشیب بویالار، ایشیقلار
پیرتلاشیب دویوملار، دویغولار.
بوغاناقدا یولونوب تؤکولن
اوره‌ک تؤکونتولو آن‌لارلا
دولور بوز بوشلوقلار!

کولک اسیر باییردا، اوتاقدا
بئیینده، اورکده، کولک اسیر.
باغیریر، نریلده‌ییر، اولاییر کولک.

کولک اسیر ...
کوله‌یه دوشوب قبیرلر، بئشیکلر
کوله‌یه دوشوب ا ئو – ائشیکلر
کوله‌یه دوشوب گولوشلر، باخیشلار، گؤروشلر
کوله‌یه دوشوب قوردلار، قوشلار
کوله‌یه دوشوب یوخولار، دویغولار، قورخولار
کوله‌یه دوشوب داغ، دنیز...

کولک اسیر،
بئینیمده، اوره‌ییمده کولک اسیر...
کوله‌یه دوشوب گئجه، گوندوز
کوله‌یه دوشوب آی، گونش
کوله‌یه دوشوب دونیا.

کولک اسیرا!
کولک اسیرا!
کولک ...
...

■

■ آد گونو

قارداشیم، اوغلوم حسین

«حسین »مین آد گونودور:
دیوارلار بزەنیب
تاوان‌دا پارلاییر ایشیقلی لامپالار
شارلار
رنگلی کاغاذلار؛
اوتاغی باشینا گؤتوروب
اوغلانلار، قیزلار.
چال چاغیردیر:
گولوشلر قاریشیب چیچکلره
قیشقیریقلار شیلتاقلیغا
اورەییمدن کئچیرکی، تکی غملر قاریشمایا اوشاقلیغا !

بیرسس گلیر اوزاقلاردان
«بو سس قارانقوشلارین سسی اولایدی
یادا گؤیرچینلرین،
آنجاق اولمایایدی طیارەلرین گورولتوسو
بومبالارین، راکئتلرین ائولر ییخان گومبولتوسو.»

سس سوووشدو
یاندیریلدی آلتیجا شام،
پارلادی آلتی ایللیک اوشاق عؤمرونون سئوینجی
یاییلدی اوزلره، قاریشدی سؤزلره.
«حسین»مین دوداغینا قوندو سئوینج گؤیرچینلری؛
آناسی اونوتموشدو
یوخوسوز گئجه‌لرین آغریسینی،
آنا سئوینجی‌له بوروندورموشدو یاوروسونو...

آنام
آستا- آستا یاخینلاشدی
اوغلونا، نوه‌سینه؛
سکگیز ایل اوغول حسرتینی
آلتی ایل نوه نازینی چکه- چکه
قوللاری آچیلدی:
«بالامین نیشانی،
اوره‌ییمین توانی،
گؤزلریمین ایشیغی،
ائویمین چیراغی بالام» - دئیه
«حسین» نینی باسدی باغرینا.
گؤزلریندن آخدی ایکی دامجی:
بیری سئوینج،
بیری کدر.

بیر سووال قیوریلدی بئینیمده!
«قارداشیمین آد گونومو، یا اوغلومون؟»
بیر گؤزوم گولوردو
بیری، ایچیمه آغلاییردی!
بیر یانیم گئجه‌ایدی
بیر یانیم گوندوز.

شاملار سؤندورولدو،
باشیمدا دومان سوروندو؛
جانلاندی قارشیمدا اؤلکه‌میز
{قازیلدی سنگرلر
سیرالانیب، آلایلاندی عسگرلر
آلوولاندی سنگرلر
دوزولدو تینلرین باشینا حیجله‌لر }

ایچیمده‌کی سس دئییر:
«سنه نه اولوب اوره‌ک !
بیرگول گؤره‌ک!»
من، منه جواب وئردی:

«بیرجه آندا قاریشیق سئوینج، کدری
نئجه آییریم ، نئجه بؤلوم ؟
من کی بؤلوب ،گولنمه‌دیم
سن بؤلوب، گول گؤره‌ک !»

کؤنول قوشوم

گؤی اوزونده سئیره ک اولدوز، واخت گئجیشیب، قاش قارالیب
کؤنول قوشوم بیر مزارین باش داشینا، قونوب قالیب؛
آغ بیرچکلی آنام کیمی ظولوم- ظولوم آغلار، او دا
آنام، ساچین یولان کیمی سینه‌سینی داغلار او دا:
یاد گلدی باخدی گئتدی
خنجرین تاخدی گئتدی
اولدوزون گؤیدن آخدی
قلبیمی یاخدی گئتدی...

داغ دالیندا، گونش یاتجاق آل شفقین یاتاغیندا
سن ده یاتدین ایگید بالام قان بزه‌کلی اوتاغیندا
قارا یئل‌لر پر- پر ائتدی قیزیل گولو بوداغیندا
دومانلی داغیم آغلار
بولبول سوز باغیم آغلار
گؤزومده یاش قوروسا
سینمده داغیم آغلار...

گؤزونو آچ، بالام منیم ،گؤزومده قان یاشیما باخ

آغزیم دادی سنله گئتدی، زهرلنمیش آشیما باخ
درد اودوندا یانیراورەک کول النمیش باشیما باخ
اوزاقلار اولماز یوووق
توریاغین اوزو سویوق
غمیندن عزیز بالام
اورەییم اویوق اویوق...

گؤی اوزونده، قات قات بولوت، شر قاریشیب ،گون قارالیب
کؤنول قوشوم مین مزارین باش داشینا قونوب قالیب.

■

بایرام قوشو

آنامین قوش خیالی

ایلین دؤنر- دؤنمزیندن
«سولماز»یم چاغیریر:
ننه، آی ننه!
قوشا باخ!
آنام قاچیر اوشاق کیمی
گؤزلری گوله- گوله دئییر:
بالام روحلو قارانقوشا باخ!

بایرام قوشو دوشوب باهار ایزینه،
باهار سوراغینا؛
اوچوب ...اوچوب ...قونموشدو-
بیزیم پنجره‌نین قیراغینا.

کؤرپه قوشا
بوز- بوز باخیردی پنجره آرخاسیندان-
قارتیمیش قیش،
کؤرپه‌جه اوره‌ک کیمی وورنوخوردو
ایلین دؤنر- دؤنمزینه قونموش-

قارانقوش.
قوش اوچوب قونموشدو
آنامین اوره‌گینه،
قارانقوش آپارمیشدی آنامی
آرخادا قالمیش ایللرین
سئوینج دادلی گونلرینین قوجاغینا،
کؤورک کؤنلونو بوکموشدو قیزیل گول یارپاغینا.

قوش اوچوب قونموشدو
«سولماز»یمین یاز نغمه‌لی خیالینا
بله‌میشدی اوره‌گینی
بادام چیچکلرینین آغ عطیرلی قونداغینا.

قوش اوچموشدو،
بلکه ده یوبانان باهارلاردان کوسوب
یالین آغاجلاردان، آجی سازاقلاردان-
اؤتوب کئچمیشدی.
اوتاغا
سئوینج بویالی سوکوت چؤکموشدو.
آنام
بویات غملر ایچیندن
گئدر- گلمز ایللرین دادینی دادیردی؛
قیزیم
آچیلمامیش سحرلرین
آرزو قورشاغینا آسیلمیش اوره‌گینی-
اویناديردی.
من
قالمیشدیم فصیللر آیریجیندا،
کدرلی سئوینجین
گوموشو، قیزیلی چیرپینتیلاری ایچینده،
حسرتلرین یاماجیندا !

١

ایشیق کیتابلاری

(معاصر آذربایجان ادبیات و اینجه صنعتیندن نمونه‌لر)

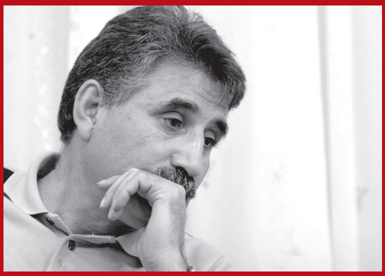

حسن ایلدیریم / هریس - ۱۳۳۷

Həsən İldirim \ Heris - 1958

ایشیق کیتابلاری

www.ishiq.net